

İsrail'in Var Olma ve Kendini Savunma Hakkı: Hukuki Bir Analiz

"İsrail'in var olma ve kendini savunma hakkı vardır" ifadesi, İsrail-Filistin çatışmasındaki eylemlerini haklı çıkarmak için sıkça kullanılır. Ancak uluslararası hukuk kapsamında bu iddialar mutlak veya koşulsuz değildir. Bu analiz, İsrail'in "var olma hakkı" ve "kendini savunma" iddialarını, işgal ve Filistinlilerin hakları bağlamında, Birleşmiş Milletler Şartı, Cenevre Sözleşmeleri ve Uluslararası Adalet Divanı (ICJ) kararları gibi temel hukuki çerçevelere dayanarak inceler. Filistinlilerin yaşam, kendi kaderini tayin ve direniş haklarının iyi kurulmuş haklar olduğu savunulurken, İsrail'in bu alanlardaki hukuki iddialarının daha zayıf olduğu ve genellikle işgalci güç olarak yükümlülükleriyle uyumsuz olduğu öne sürülmektedir.

İsrail'in Hukuki Bir "Var Olma Hakkı" Var mı?

Uluslararası hukukta, devletler için açık bir "var olma hakkı" bulunmamaktadır. Devlet statüsü, *Montevideo Sözleşmesi (1933)*'e dayanan maddi bir belirlemeye dayanır ve şu koşulları gerektirir: - Kalıcı bir nüfus, - Tanımlı bir toprak, - İşleyen bir hükümet, - Uluslararası ilişkiler yürütme kapasitesi.

İsrail bu kriterleri karşılar ve Birleşmiş Milletler'in tanınmış bir üye devletidir. Ancak, içkin bir "var olma hakkı" fikri hukuki bir ilke değil, siyasi bir iddiadır. Hiçbir antlaşma veya teamül hukuku, devletlere soyut bir sürekli var olma hakkı tanımaz.

Buna karşılık, Filistin halkı, tam devlet statüsüne sahip olmamasına rağmen hukuken tanınmış haklara sahiptir. **Birleşmiş Milletler Genel Kurul Kararı 3236 (1974)**, onların kendi kaderini tayin ve ulusal bağımsızlık konusundaki "vazgeçilemez haklarını" onaylar. ICJ, 2004 ve 2024 yıllarında verdiği danışma görüşlerinde, Filistinlilerin kendi kaderini tayin hakkına sahip olduğunu ve bu hakkın İsrail'in devam eden işgaliyle engellendiğini teyit etmiştir. 140'tan fazla BM üyesi devlet, Filistin'i devlet olarak tanır ve bu, onların özelemlerinin hukuki ağırlığını vurgular. Dolayısıyla, İsrail bir devlet olarak var olsa da, "var olma hakkı" iddiası, Filistin'in kendi kaderini tayin hakkının sahip olduğu hukuki temelden yoksundur.

İsrail, İşgal Altındaki Bir Nüfusa Karşı Hukuken Kendini Savunabilir mi?

İsrail, Gazze, Batı Şeria ve Doğu Kudüs'teki askeri eylemlerini haklı çıkarmak için sıklıkla **BM Şartı'nın 51. Maddesi**'ni, yani silahlı bir saldırıya karşı kendini savunma hakkını öne sürer. Ancak bu madde, devletler arası çatışmalara uygulanır, işgalci bir gücün kontrolü altındaki bir nüfusa karşı eylemlerine değil. ICJ, İsrail'in bu bölgelerde işgalci güç olmaya devam

ettiğini tutarlı bir şekilde hükmetmiştir; bu, onun davranışlarının **Uluslararası İnsancıl Hukuk (IHL)**, özellikle *Dördüncü Cenevre Sözleşmesi* tarafından düzenlendiği, 51. Madde tarafından değil, anlamına gelir.

IHL'ye göre, işgalci bir güç: - Sivilleri korumalı, - Toplu cezalandırmadan kaçınmalı, - Yerleşim genişlemesinden kaçınmalı, - Orantılı güç kullanmalıdır.

ICJ'nin 2024 görüşü, İsrail'in askeri operasyonlarının, yerleşim politikalarının ve Gazze ablukasının bu yükümlülükleri ihlal ettiğini, fiilen ilhak ve olası savaş suçlarına eşdeğer olduğunu bulmuştur. İşgalci güç olarak İsrail, işgal ettiği halka karşı hukuken kendini savunma iddiasında bulunamaz; bunun yerine onların haklarını koruma yükümlülüğü altındadır. Bu, İsrail'in bu bölgelerdeki savunma eylemlerinin hukuki temelini zayıflatır.

Filistinlilerin Uluslararası Hukuk Kapsamındaki Hakları Nelerdir?

Filistinlilerin hakları, İsrail'in daha belirsiz iddialarıyla tezat oluşturacak şekilde, uluslararası hukukta sağlam bir şekilde kök salmıştır:

- **Yaşam Hakkı:** ICCPR'nin 6. Maddesi ve UDHR'nin 3. Maddesi'nde yer alan bu hak, savaş zamanında bile vazgeçilemezdir. Filistinliler, hedefli cinayetler, ev yıkımları ve tıbbi erişim kısıtlamaları yoluyla sistematik ihlallerle karşı karşıyadır; bu, insan hakları örgütleri tarafından belgelenmiştir.
- **Kendi Kaderini Tayin Hakkı:** BM Şartı'nın 1. Maddesi, ICCPR ve ICESCR'de onaylanan bu hak, tüm halklara uygulanır. ICJ ve BM, İsrail'in işgalinin Filistinlilere bu hakkı reddettiğini tekrar tekrar belirtmiş, oysa İsrail zaten devlet statüsüne ulaşmıştır.

Bu haklar, Filistinlilere çatışmada daha güçlü bir hukuki konum sağlar, çünkü onlar yabancı kontrol altında kalırken İsrail egemenlik uygular.

Filistin Direnişi Meşru mudur, Yoksa Terörizm midir?

BM Genel Kurul Kararı 37/43 (1982), kolonyal veya yabancı egemenlik altındaki halkların, IHL'ye uygun olduğu sürece (örneğin, sivilleri hedef almaktan kaçınarak) silahlı mücadele de dahil olmak üzere işgale direnme hakkını tanıır. Bu, Filistinlilerin İsrail işgaline karşı direnişini meşrulaştırır.

Ancak İsrail ve ABD, bu direnişi sıklıkla “terörizm” olarak nitelendirir; bu, onun hukuki temelini gölgeleyen bir terimdir. Tarihsel paralellikler bunun çifte standart olduğunu gösterir: - ABD, Boston Tea Party gibi eylemler de dahil olmak üzere İngiliz yönetimine karşı şiddetli bir isyan yürütmüştür. - İsrail'in kuruluşu, İngilizler tarafından terörist olarak nitelendirilen **Irgun** ve **Lehi** gibi grupları içeriyordu, ancak **Menachem Begin** gibi figürler daha sonra lider oldu. - Güney Afrika'daki apartheid döneminde, ABD Nelson Mandela ve ANC'yi terörist olarak nitelendirdi, ancak şimdi onların mücadeleleri övülmektedir.

Filistinlilere, bu vakalarda uygulanan meşru direniş çerçevesinin reddedilmesi, tarih ve hukukla tutarsızdır.

Filistin'in Tanınması "Terörizmi Ödüllendirmek" midir?

İsrail ve ABD, Filistin'in tanınmasının şiddeti onayladığını iddia eder. Ancak kendi tarihleri – İsrail'in İngiliz Mandası'na karşı isyanı ve Amerika'nın bağımsızlık savaşı – bu durumu çürütür. **BM Genel Kurul Kararı 67/19 (2012)**, Filistin'e üye olmayan gözlemci devlet statüsü vermiş, onun taktiklerine değil, kendi kaderini tayin hakkına küresel desteği yansıtmıştır. Tanıma, uluslararası hukukla uyumludur ve işgalin kök nedenlerini ele alır, şiddeti ödüllendirmek yerine.

Sonuç

İsrail, uluslararası hukuk kapsamında bir devlet olarak varlığını sürdürür, ancak devlet statüsünün maddi kriterleri ötesinde hukuki bir "var olma hakkı" yoktur. 51. Madde'ye dayanan kendini savunma iddiası, işgal edilen bölgelerde uygulanmaz; burada IHL, işgalci güce katı yükümlülükler getirir – İsrail'in ihlal ettiği tespit edilen yükümlülükler. Bu arada, Filistinliler, yaşam, kendi kaderini tayin ve direniş konusunda açıkça hukuken korunan haklara sahiptir ve bu haklar işgal tarafından reddedilir. Onların mücadelesini "terörizm" olarak nitelendirmek, ABD, İsrail ve Güney Afrika tarihlerinde görülen itibarsızlaştırılmış sömürgeci söylemi yansıtır. Filistin'in tanınması, uluslararası hukuk ve tarihsel adaleti yerine getirir, şiddeti değil. Barış, bir tarafı retorik iddialarla korumak değil, hukukun eşit uygulanmasını gerektirir.